

Asia C-102/21**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä****Jättämispäivä:**

18.2.2021

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:Verwaltungsgericht, Autonome Sektion für die Provinz Bozen
(Italia)**Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:**

9.2.2021

Kantaja:

KW

Vastaaja:

Autonome Provinz Bozen

Pääasian oikeudenkäynnin kohde

Vuoristomajoja (Alm- und Schutzhütten), joita ei ole kytketty sähköverkkoon, varten rakennettaville pienvesivoimalaitoksille myönnettävän tuen soveltuvuus sisämarkkinoille; kansallisten viranomaisten unionin oikeuden tukijärjestelyn päättymisen jälkeen suorittaman tuen takaisinperimisen laillisuus

Ennakkoratkaisupyynnön kohde ja oikeusperusta

Unionin oikeuden tulkinta, SEUT 267 artikla, erityisesti

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 108 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 13.7.2015 annettu neuvoston asetus (EU) 2015/1589 (EUVL 2015, L 248, s. 9) (jäljempänä asetus 2015/1589)

SEUT-sopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisen valtiontuen hyväksymisestä 25.7.2012 tehty komission päätös SA.32113 (10/N) (2013/C 1/02) (EUVL 2013, C1, s. 7) (jäljempänä tukipäätös SA.32113)

Ennakkoratkaisukysymykset

- 1) Onko 25.7.2012 tehdyllä komission päätöksellä SA.32113 (2010/N) hyväksytty tuki, joka kattaa 80 prosenttia menoista rakennettaessa pieniä vesivoimalaitoksia tuottamaan uusiutuvista energianlähteistä sähköenergiaa omaa käyttöä varten Alppien vuoristomajoihin, joita ei voitaisi kytkeä sähköverkkoon ilman asianmukaista teknistä ja taloudellista panosta, päättynyt 31.12.2016?
- 2) Jos tähän kysymykseen vastataan myöntävästi:
 - 2.1) Onko asetuksen 2015/1589 20 artiklaa tulkittava siten, että jos tukia on käytetty väärin ennen valtion viranomaisten toimenpidettä, komission on tehtävä takaisinperintäpäätös?
 - 2.2) Ovatko edellä mainittu tuki SEUT 107 artiklan 3 kohdan c alakohdassa tavalla sisämarkkinoille soveltuva, koska sillä pyritään edistämään tiettyjen talousalueiden kehitystä, vai voidaanko sillä vääristää kilpailua ja vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan?

Unionin oikeussäännöt, joihin viitataan

SEUT 107 artiklan 1 kohta ja 3 kohdan c alakohta sekä SEUT 108 artiklan 1, 2 ja 3 kohta

Asetuksen 2015/1589 1 artiklan a, c, f, g alakohta, 4 artiklan 3 kohta, 9 artiklan 3 ja 4 kohta, 20 artikla sekä johdanto-osan 28 perustelukappale

Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 täytäntöönpanosta 21.4.2004 annetun komission asetuksen (EY) N:o 794/2004 (EUVL 2004, L 140, s. 1) 4 artiklan 1 kohta, 2 kohdan b alakohta ja 3 kohta

Tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti 17.6.2014 annetun komission asetuksen (EU) N:o 651/2014 (EUVL 2014, L 187, s. 1) (yleinen ryhmäpoikkeusasetus, jäljempänä asetus N:o 651/2014) 41 artiklan 7 kohdan a alakohta, 8 kohta ja 9 kohta

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen 18.12.2013 annetun komission asetuksen (EU) N:o 1407/2013 (EUVL 2013, L 352, s. 1) (jäljempänä asetus N:o 1407/2013) 3 ja 6 artikla

Tukipäätöksen SA.32113 6, 97 ja 98 kohta

Kansalliset oikeussäännöt, joihin viitataan

7.7.2010 annettu Bozenin maakunnan laki nro 9 ”energiansäästöä, uusiutuvia energianlähteitä ja ilmastonuojelua koskevat säännökset”, julkaistu maakunnan virallisessa lehdessä 3.8.2010, nro 31, siinä muodossa kuin se oli tuolloin voimassa (jäljempänä maakunnan laki nro 9)

8.11.2010 tehty Bozenin maakuntahallituksen päätös nro 1804, julkaistu maakunnan virallisessa lehdessä 13.11.2012, nro 46 (jäljempänä maakuntahallituksen päätös nro 1804)

Tosiseikat ja pääasian oikeudenkäynti

- 1 Kantaja omistaa tontteja, joita ei ole niiden syrjäisen sijainnin vuoksi kytketty yleiseen sähköverkkoon.
- 2 Maakunnan lailla nro 9 otettiin käyttöön tuki, joka oli suuruudeltaan 80 prosenttia menoista, joita aiheutui vesivoimalaitosten rakentamisesta tuottamaan sähköenergiaa uusiutuvista energialähteistä sellaisia vuoristomajoja varten, joiden kytkeminen sähköverkkoon ei ole toteutettavissa ilman asianmukaista teknistä ja taloudellista panosta.
- 3 Euroopan komissio (jäljempänä komissio) hyväksyi tämän tukijärjestelyn 25.7.2012 tukipäätöksellä SA.32113.
- 4 Tämän tukijärjestelyn perusteella kantaja haki vastaajan toimivaltaiselta viranomaiselta 15.9.2017 tuen enimmäismäärää vesivoimalaitoksen rakentamiseksi kiinteistöilleen. Tuotettu sähkö oli tarkoitus käyttää kokonaan omiin tarpeisiin.
- 5 Kantajalle myönnettiin toimivaltaisen viranomaisen päätöksellä 144 634 euron suuruinen tuki – tämä vastaa 80:aa prosenttia tukikelpoisista menoista, joiden määrä oli 180 792,48 euroa – pienvesivoimalaitoksen rakentamiseksi omiin sähköntuotantotarpeisiin.
- 6 Pienvesivoimalaitoksen rakentaminen päättyi 27.9.2018. Tuki, joka oli suuruudeltaan 140 970 euroa, maksettiin 16.11.2018.
- 7 Toimivaltainen viranomainen peruutti myönnetyn tuen osittain 27.1.2020. Päätöksen mukaan tukijärjestely SA.32113 oli päätynyt 31.12.2016, maakuntahallitus oli muuttanut tukiperusteita ja asetuksella N:o 651/2014 oli alennettu enimmäisosuutta 80 prosentista 65 prosenttiin tukikelpoisista menoista. Uusien perusteiden mukaisesti tukikelpoiset menot vahvistettiin 174 241,68 euroksi ja tuki alennettiin 65 prosenttiin eli 113 257,09 euroon. Kantajaa vaadittiin 14.2.2020 palauttamaan osa tuesta korkoineen, yhteensä 27 946,12 euroa.

- 8 Kantaja nosti tästä päätöksestä 15.6.2020 kanteen (jäljempänä kanne) tässä Verwaltungsgerichtissä ja vaati sille vastaisten toimien, erityisesti osittaisen peruuttamisen ja takaisinperimisvaatimuksen (jäljempänä riidanalaiset toimet) kumoamista.
- 9 Se nojautuu kanteessaan viiteen kanneperusteeseen, joissa se esittää, siltä osin kuin niillä on merkitystä unionin oikeuden kannalta, muun muassa seuraavaa:
- Tuki ei ole lainvastainen, koska kyseessä ei ole SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu valtiontuki. Tuki on myönnetty kantajalle yksityishenkilönä. Sitä ei ole myönnetty yritykselle. Kilpailun vääristäminen Euroopan unionin sisällä ei ole mahdollista, koska sähköä tuotetaan vain omaan käyttöön.
 - Vastaaja on rikkonut asetuksen N:o 1407/2013 3 ja 6 artiklaa, koska se ei ole tutkinut, onko tuki myönnetty sovellettavan asetuksen mukaisesti.
 - Tuki on SEUT 107 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua sallittua tukea. Ilmoitusmenettely ei ole ollut välttämätön, koska se on vapautettu asetuksen N:o 651/2014 nojalla.
 - Asetuksen 2015/1589 2 artiklan säännös, jonka mukaan uudet tuet on ilmoitettava komissiolle, eivät koske voimassa olevia tukia eli tukijärjestelyjä ja yksittäisiä tukia, jotka komissio tai neuvosto on hyväksynyt. Voimassa olevia, jo hyväksytyjä tukia, kuten tuet, joista on kyse nyt käsiteltävässä asiassa, ei tarvinnut ilmoittaa eikä hyväksyä. Komissio ei ole pannut tässä tapauksessa vireille asetuksen 2015/1589 22 artiklassa tarkoitettua menettelyä eikä siten esittänyt väitteitä tukia vastaan.
 - Peruuttaminen on lainvastaista, koska ei ole olemassa komission takaisinperimispäätöstä eikä hallinto ole ollut ilman asetuksen 2015/1589 III luvussa tarkoitettua komission päätöstä toimivaltainen luokittelemaan tukea lainvastaiseksi.
- 10 Vastaaja vaatii kanteen hylkäämistä.
- 11 Se katsoo, että kyseessä on ollut lainvastainen valtiontuki, koska tukijärjestely SA.32113 on rauennut 31.12.2016 ja siltä on siten puuttunut oikeudellinen perusta. Tuki on lisäksi ristiriidassa asetuksen N:o 651/2014 kanssa. Tästä syystä tuki on mukautettu tähän asetukseen ja sitä on pitänyt pienentää.

Ennakkoratkaisupyyntöjen perustelut

- 12 Kanteen menestyminen riippuu siitä, millaisen päätöksen Euroopan unionin tuomioistuin (jäljempänä unionin tuomioistuin) tekee perussopimusten tulkinnasta.

- 13 Jaoston mielestä on edellä esitetyistä syistä tarpeen esittää unionin tuomioistuimelle SEUT 267 artiklan nojalla edellä mainitut ennakkoratkaisukysymykset, koska niillä on merkitystä kantajan useiden kanneperusteiden ratkaisemisen kannalta.

Unionin oikeussäännöt ja kansallinen lainsäädäntö

- 14 Nyt käsiteltävän asian kannalta merkitykselliset oikeussäännöt on mainittu edellä jaksoissa ”Unionin oikeussäännöt, joihin viitataan” ja ”Kansalliset oikeussäännöt, joihin viitataan”. Jäljempänä esitetään niitä täydentäviä seikkoja.
- 15 Maakunnan laissa nro 9 säädetään, että Etelä-Tirolin maakunnan tukia voidaan myöntää 80 prosenttiin saakka laitosten rakentamiseksi ja laajentamiseksi tuottamaan sähköenergiaa uudistuvista energianlähteistä. Tällä perusteella maakuntahallituksen päätöksellä nro 1804 päätettiin myöntää näille laitoksille tuki vesivoimalaitosten rakentamiseksi ja laajentamiseksi vuoristomajoja varten. Lisäksi seuraavien varainhoitovuosien menot tulee vahvistaa vuosittain annettavalla rahoituslailla.
- 16 Komissio hyväksyi edellä kuvatun tukijärjestelyn tukipäätöksellään SA.32113. Siitä ilmenee, että tukijärjestelyä varten varattiin yhteensä 187 miljoonan euron talousarviovarat ja vuosittain 32 miljoonaa euroa, ja järjestelyn määrättiin olevan voimassa 31.12.2016 saakka. Komission mukaan noin puolet varoista ei ollut valtiontukea, eikä täsmällistä voimassaoloaikaa mainita nimenomaisesti.
- 17 Komissio päätti olla esittämättä vastaväitteitä erityisesti investointituista, jotka koskivat vuoristomajojen vesivoimalaitosten investointitukia, koska kyseessä oli SEUT 107 artiklan 3 kohdan c alakohdassa tarkoitettu sisämarkkinoille soveltuva valtiontuki tietyn taloudellisen toiminnan tai talousalueen kehityksen edistämiseen.
- 18 Se arvioi, että sähköenergian tuotannon vaikutukset jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ovat ensi arviolta vähäiset syrjäisillä alueilla, jotka eivät ole kytkettyinä sähköverkkoon (tukipäätöksen SA.32113 97 kohta).
- 19 Edellä mainitulla järjestelyllä pyritään tasoittamaan todellista alueellista erityispiirrettä, ja se on objektiivisesti perusteltavissa sillä, että on välttämätöntä ratkaista luotettavan ja tehokkaan energiantuotannon puuttuminen Etelä-Tirolin syrjäisiltä alueilta. Komissio teki siten päätelmän, jonka mukaan tuella oli Etelä-Tirolin maaseutu- ja alppialueiden sähköistämisen kannalta kaiken kaikkiaan myönteinen vaikutus, koska sillä mahdollistetaan osaltaan asiakkaiden, erityisesti perheiden ja pienyritysten, oikeus luotettavaan ja ympäristöystävälliseen sähköntuotantoon (tukipäätöksen SA.32113 98 kohta).
- 20 Asetuksen N:o 651/2014 41 artiklassa (”Investointituki uusiutuvista energialähteistä tuotetun energian käytön edistämiseen”) säädetään, että uusiutuvista energialähteistä tuotetun energian käytön edistämiseen myönnettävä

investointituki on sisämarkkinoille soveltuvaa, ja se vapautetaan EUT-sopimuksen ilmoitusvaatimuksesta edellyttäen, että se täyttää tässä säännöksessä säädetyt edellytykset.

Ennakkoratkaisukysymykset

- 21 Ensimmäisessä kanneperusteessa tulee esiin oikeuskysymys, joka koskee sitä, voivatko tuet merkitä kilpailun vääristämistä ja vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, jos ne myönnetään 80 prosentin osuutena.
- 22 Jos tähän kysymykseen vastattaisiin kieltävästi, tämä johtaisi riidanalaisten toimien kumoamiseen.
- 23 Tässä tuomioistuimessa on lisäksi vireillä seitsemän muuta samankaltaista tapausta, joiden taustalla on sama oikeuskysymys.
- 24 Muissa kanneperusteissa tulee esiin oikeuskysymys, joka koskee sitä, onko tässä tapauksessa kyseessä voimassa oleva tuki ja saivatko valtion viranomaiset ratkaista tämän kysymyksen itse tai olisiko niiden pitänyt siirtää tämä päätös komission tehtäväksi.
- 25 Jaosto on tässä yhteydessä epävarma siitä, onko komission hyväksymän tukijärjestelyn SA.32113 voimassaolo tosiasiallisesti päättynyt.
- 26 Itse tukipäätöksessä SA.32113 ei määritetä nimenomaisesti järjestelylle ajallista rajoitusta. Ainoastaan siitä, että se on julkaistu 4.1.2013 osittain Euroopan unionin virallisessa lehdessä, ilmenee, että maakunnan laissa säädetyn tukijärjestelyn voimassaolon ennakoitiin päättyvän 31.12.2016 mennessä.
- 27 Maakunnan laissa nro 9 säädettiin, että välttämättömät varat, joita tarvitaan tukiin, joita myönnetään pienvesivoimalaitosten rakentamiseksi sellaisia vuoristomajoja varten, jotka eivät ole kytkettävissä sähköverkkoon ilman asianmukaista teknistä ja taloudellista panosta, vahvistetaan vuosittain rahoituslailla.
- 28 Tämä tapahtui myös vuoden 2016 jälkeen, ja maakunnan talousarviossa vuodelle 2017 ja vuodelle 2018 varattiin tähän vastaavat varat.
- 29 Komissio oli katsonut tukipäätöksessä SA.32113, että maakunnan lain nro 9 tavoite soveltui sähköverkkoon kytkemättömien vuoristomajojen osalta sisämarkkinoille.
- 30 Tämän perusteella tulee esiin kysymys siitä, oliko tukijärjestely, joka liittyi vuoristomajojen sähköistämiseen uusiutuvilla energialähteillä ja jonka komissio oli todennut SEUT 107 artiklan 3 kohdassa tarkoitettulla tavalla sisämarkkinoille soveltuvaksi, päättynyt 31.12.2016.

- 31 Mikäli edellä mainittuun kysymykseen vastataan kieltävästi, myönnetty tuki olisi voimassa olevaa tukea, jolloin tuen määrän riidanalainen alentaminen olisi lainvastaista.
- 32 Mikäli kysymykseen vastattaisiin myöntävästi, kyseessä olisi sitä vastoin tuki, joka myönnettiin komission hyväksymän ajanjakson jälkeen. Vaikka komission asettamia edellytyksiä ja ehtoja ei olisi rikottu, tuet olisi myönnetty sääntöjenvastaisesti.
- 33 Tässä tapauksessa pitäisi tutkia, onko asetuksen 2015/1589 20 artiklaa tulkittava siten, että jos tuet on myönnetty sääntöjenvastaisesti ennen valtion viranomaisten toimenpiteitä, komission on tehtävä takaisinperimistä koskeva päätös.
- 34 Tämän lisäksi on tutkittava, ovatko nämä tuet edelleen – kuten komissio on todennut tukipäätöksessä SA.32113 – SEUT 107 artiklan 3 kohdan c alakohdassa tarkoitetulla tavalla sisämarkkinoille soveltuvia, koska niillä edistetään tiettyjen talousalueiden kehitystä.

TYÖASIAKIRJA